

Vergaderjaar 1986–1987

19574

Wijziging van bepalingen die verband houden met de persoonlijke verschijning van partijen in civiele procedures

Nr. 5

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 7 januari 1987

De vaste Commissie voor Justitie¹, belast met het voorbereidend onderzoek, brengt van haar voorlopige bevindingen als volgt verslag uit.

1. Algemeen

De leden van de C.D.A.-fractie hadden met instemming kennisgenomen van de voorstellen om het persoonlijk verschijnen van partijen in civiele procedures een wettelijke en structurele basis te geven. Zij achtten het een gemis dat nog altijd geen gegevens beschikbaar zijn over de effecten van het comparitie na antwoordmodel in die zaken waarin het verschijnen van partijen niet in een schikking resulteert. Zij achtten deze informatie van belang omdat zij hadden vernomen dat deze werkwijze lang niet altijd tot een werklastermindering hoeft te leiden. Deze leden vroegen de minister dan ook maatregelen te nemen teneinde op termijn wel inzicht te kunnen bieden in de effecten van het comparitie na antwoordmodel. Zij dachten daarbij zowel aan gegevens met betrekking tot het verdere verloop van de civiele procedures in het algemeen als de werklaster van het bij de procedures betrokken apparaat in het bijzonder.

De leden van de C.D.A.-fractie constateerden dat in het onderhavige ontwerp aan de rechter een aantal bevoegdheden zijn toegekend, die naar de mening van deze leden een inbreuk vormen op het beginsel van de lijdelijkheid van de rechter in civiele dagvaardingsprocedures. Zij doelden hier op de aan de rechter toe te kennen bevoegdheid partijen te bevelen bij de verschijning bepaalde instellingen mondeling toe te lichten of bepaalde op de zaak betrekking hebbende bescheiden over te leggen. Deze leden erkenden de positieve effecten van deze bevoegdheden voor het functioneren van het systeem van de comparitie na antwoord. Zij verwonderden zich er echter over dat deze principiële wending niet ook is overwogen en opgenomen in art. 228 van het nader gewijzigd ontwerp van wet inzake Nieuwe regeling van het bewijsrecht in burgerlijke zaken (Kamerstukken II vergaderjaar 1985–1986, 18377). Mede gelet op de opmerkingen van de Subcommissie Burgerlijke Rechtsvordering van de Staatscommissie voor de Burgerlijke Wetgeving en het feit dat dit een onderwerp is met breed vertakte implicaties, vroegen de leden van de C.D.A.-fractie om een nadere afweging van de gevolgen van een dergelijke bevoegdheid van de rechter voor de processuele positie van partijen.

¹ Samenstelling:

Leden: Haas-Berger (PvdA), Stoffelen (PvdA), Kosto (PvdA), voorzitter, Roethof (PvdA), K. G. de Vries (PvdA), De Kwaadsteiniet (CDA), Stemerink (PvdA), Gualthérie van Weezel (CDA), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Van der Burg (CDA), Schutte (GPV), Krajenbrink (CDA), Dales (PvdA), Korthals (VVD), Wiebenga (VVD), Laning-Boersema (CDA), Dijkstal (VVD), Kohnstamm (D66), Wolffensperger (D66), ondervoorzitter, Swildens-Rozendaal (PvdA), Soutendijk van Appeldoorn (CDA), Van de Camp (CDA), Biesheuvel (CDA)

Plv. leden: Van den Bergh (PvdA), Ter Veld (PvdA), Jabaaij (PvdA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Lankhorst (PPR), Koetje (CDA), Van Traa (PvdA), Borgman (CDA), Hermans (VVD), De Hoop Scheffer (CDA), Van den Berg (SGP), Vreugdenhil (CDA), Alders (PvdA), De Grave (VVD), Te Veldhuis (VVD), Kraaijeveld-Wouters (CDA), Van Es (PSP), Eisma (D66), Groenman (D66), Vermeend (PvdA), Doelman-Pel (CDA), Van Muiden (CDA), Leerling (RPF)

Deze leden vroegen zich bijvoorbeeld af of deze bevoegdheid de beoogde versnelling van de procedure niet in gevaar brengt als gevolg van het te verwachten hoger beroep dat partijen tegen dergelijke bevelen zullen aantekenen. En bestaat het gevaar niet dat de rechter door uitvaardiging van een dergelijk bevel met uitsluiting van de bevoegdheid tot hoger beroep op ontoelaatbare wijze inbreuk maakt op de processuele positie van partijen?

De opvatting van de minister, opgemerkt in de memorie van toelichting (blz. 5 onder A), dat het voorschrift, dat in het van het ter zitting verhandelde op te maken proces-verbaal zonodig de dag wordt vermeld waarop de zaak weer zal worden voortgezet, gemist kan worden omdat het opnemen van die datum vanzelfsprekend is, was volgens de leden van de C.D.A.-fractie nog niet aanwezig bij het ontwerpen van art. 228 van het nader gewijzigd ontwerp van wet inzake Nieuwe regeling van het bewijsrecht in burgerlijke zaken.

Zij spraken uit vooralsnog wel nut te zien in handhaving van een dergelijk voorschrift en gaven te kennen dat aansluiten bij de redactie van art. 228 naar hun mening de voorkeur verdient.

Met betrekking tot het voorstel om over te gaan tot schrapping van art. 145 Rv werden de leden van de C.D.A.-fractie niet overtuigd door de argumenten die voor de schrapping zijn aangevoerd. Zij handhaafden hun mening dat het voorschrift van art. 145 Rv wel zelfstandige betekenis toekomt bij de versnelling van procedures in zaken waarin de dagvaarding op verkorte termijn is betekend.

Zij waren van mening dat schrapping van dit voorschrift, gelet op de rechtspraak, partijen dwingt tot repliceren en dupliceren teneinde te voorkomen dat feiten als onweersproken en dus als vaststaand door de rechter worden opgevat.

De leden van de C.D.A.-fractie stemden in met het voornemen de regeling van het voorlopig getuigenverhoor als in art. 208 van het nader gewijzigd ontwerp van wet inzake Nieuwe regeling van het bewijsrecht in burgerlijke zaken reeds nu bij wijze van voortrein, invoering te doen vinden. Zij vroegen de minister of het geen overweging verdient om ook het voorlopig deskundigenonderzoek reeds in deze voortrein te laten meereizen. Hieraan blijkt bij het procederen volgens het comparitie na antwoordmodel behoefte te bestaan.

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden met instemming kennis genomen van het onderhavige wetsvoorstel. Het voorstel bevat de codificatie van een reeds in 15 van de 19 arrondissementen bestaande praktijk. Immers, de huidige wet maakt de toepassing van de comparitie na antwoord ook al mogelijk.

Aan de schikkingscomparitie van artikel 19 en de inlichtingencomparitie van artikel 19a zal het nieuwe artikel 141a Rv worden toegevoegd, hetgeen betekent dat de rechter de verplichting krijgt opgelegd de zaken ambtshalve te selecteren voor de comparitie na antwoord.

Deze leden onderkenden de voordelen verbonden aan het vroegtijdig ingrijpen van de rechter door middel van de schikkings- en/of inlichtingencomparitie.

In het kader van de proceseconomie vonden de leden van de P.v.d.A.-fractie deze geconcentreerde procesgang toe te juichen. Deze gang van zaken is in het belang van partijen te achten en de rechterlijke macht zal er tevens enige verlichting van de werkbelasting door ondervinden.

De leden van de S.G.P.-fractie hadden met grote belangstelling van het wetsvoorstel kennis genomen. Zij erkenden dat het voorstel een codificatie bevat van een stelsel zoals dat in de laatste jaren bij veel rechtbanken – en kantongerechten! – wordt toegepast.

Zij hadden begrepen dat het wetsvoorstel is ingediend met het oog op het verwachte gunstige effect op de werkbelasting van de rechter. Voor-

zover het gaat om zaken die met een schikking eindigen konden zij zich die werkbesparing voorstellen. Zij vroegen echter of er ook enig inzicht is in de mogelijke werkbesparing van comparitie na antwoord-zaken die niet in een schikking resulteren. Bestaat niet de kans en het gevaar dat de rechter meer tijd moet besteden aan de begeleiding van een comparitie na antwoord-zaak die niet in een schikking resulteert dan aan een normaal uitgeprocedeerde zaak. En voorzover de versnelling van de civiele procedure het doel is, vroegen deze leden of er ook gegevens zijn waaruit blijkt dat rechtbanken de rol zodanig bewaken dat niet meer dan het hoogst noodzakelijke uitstel voor het wisselen van conclusies wordt verleend.

Het had de leden van de S.G.P.-fractie enigszins verbaasd dat de minister weliswaar een voorstel van wet – na het eerder uitgebrachte voorontwerp – voorbereidt tot wijziging op analoge wijze van de civiele kantongerechtsprocedure, doch dat het nog een punt van overleg is of het systeem van comparitie na antwoord bij die procedures zin heeft. Wordt dit systeem niet reeds door veel kantongerechten gehanteerd? Kan de minister een getal noemen? Of bestaat aldaar minder behoefte aan toepassing van het systeem omdat de «rolbewaking» daar beter functioneert dan bij menige rechtbank?

De leden van de S.G.P.-fractie hadden er behoefte aan om, indien daarover gegevens voorhanden zijn, iets te vernemen omtrent de selectiecriteria, die binnen verschillende colleges worden gehanteerd om te bepalen of zaken met een comparitie na antwoord gediend zijn.

Deze leden vroegen voorts of een comparitie na antwoord ook bij rolbeschikking kan worden gelast of dat daarvoor een vonnis nodig is.

Artikelen

Artikel 1

A. Artikel 19a Rv. nieuw.

De leden van de P.v.d.A.-fractie merkten op dat de afweging die heeft geleid tot handhaving van het verplichte proces-verbaal bij inlichtingen-comparities niet zichtbaar wordt gemaakt in de memorie van toelichting.

De Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak is van mening, dat een waardevol winstpunt uit het voorontwerp van wet wordt prijsgegeven door nu vast te houden aan het proces-verbaal. Er zou niet altijd behoefte bestaan aan het opmaken van een proces-verbaal, zodat van het verhandelde een summier verslag zou kunnen worden opgemaakt, tenzij de rechter ambtshalve of op verzoek van een partij beveelt dat een afgelegde verklaring in het verslag wordt opgenomen.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen de minister zijn standpunt met betrekking tot het handhaven van het proces-verbaal te motiveren.

De leden van de S.G.P.-fractie vroegen zich eveneens af waarom het «summier verslag» uit het voorontwerp niet gehandhaafd is. Is de noodzaak van dicteren en corrigeren ter zitting van het proces-verbaal geen tijdrovende aangelegenheid? Mag aangenomen worden, zo vroegen deze leden dat voor het woord «griffier» ook gelezen mag worden: griffier-plaatsvervanger?

B. Invoeging van een nieuw lid in artikel 46 Rv.

Het nieuwe tweede lid van artikel 46 maakt het mogelijk dat ter gelegenheid van een comparitie, mits alle partijen verschenen zijn en daarmee instemmen, een interlocutoire (of preparatoire) uitspraak kan worden gedaan. De vraag van de leden van de S.G.P.-fractie luidde of bedoeld wordt dat de uitspraak altijd wordt gedaan «bij» – ten tijde van –

de comparitie, óf is het ook denkbaar en mogelijk, dat, in verband met de motiveringseis van artikel 59 Rv., de tussenuitspraak na de comparitie wordt gedaan.

D. Invoeging van artikel 141a Rv.

De leden van de P.v.d.A.-fractie gingen ervan uit, dat het ontbreken van een hogere voorziening tegen de beslissing dat geen verschijning van partijen wordt bevolen, de toepasselijkheid van artikel 19 en artikel 19a Rv. niet in de weg zal staan.

De tweede volzin van het eerste lid van het voorgestelde artikel 141a biedt de rechter een grondslag om een comparitie te bevelen op een door hem te bepalen tijdstip.

De leden van de S.G.P.-fractie vroegen of het niet zinvol zou zijn om vast te leggen dat de rechter bij zijn bevel tevens de plaats waar de comparitie zal worden gehouden, kan bepalen.

E. Artikel 145 Rv.

De leden van de P.v.d.A.-fractie waren van mening dat voor die gevallen waarin geen comparitie wordt bevolen en dus ook niet ter gelegenheid daarvan nadere afspraken over de vervolprocedure gemaakt kunnen worden, artikel 145 van belang kan blijven. Het argument van de Subcommissie, dat de processuele positie van de eiser die afziet van repliek niet zonder meer gelijk is aan die van de eiser die in een verkorte termijnprocedure niet repliceren mag, sprak deze leden aan. Zij konden zich voorstellen dat zich een soortgelijke regel als die waardoor de rechter stellingen, vervat in een conclusie van een procespartij waarop de wederpartij niet meer heeft kunnen reageren, niet zonder meer als vaststaand mag aannemen, in de rechtspraak zou ontwikkelen. In dat verband zouden zij vooralsnog artikel 145 willen handhaven.

De voorzitter van de commissie,
Kosto,

De griffier voor dit verslag,
Coenen